

§ 18 Dnr: KS.2021.636

## Utvecklingsmedel till tjänsten samordning TSI

### Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

**att** avsätta 565 000 kronor till utvecklingsmedel till tjänsten samordnare TSI under år 2022

**att** finansiering sker ur kommunstyrelsens medel för målstimulans samt

**att** finansiering för år 2023 överlämnas till budgetberedningen.

### Ärendebeskrivning

Medborgarnämnden, barn och utbildningsnämnden samt omsorgsnämnden har sedan maj 2020 arbetat med att utveckla och implementera arbetssättet TSI (Tidiga och samordnade insatser) i Värnamo.

TSI syftar till att arbeta med tidig upptäckt och tidiga insatser för barn och unga samt deras nätverk i syfte att ge ett verksamt stöd innan oron för barnet blir på en nivå där orosanmälan behöver göras till socialtjänsten.

Sedan maj 2021 har TSI bedrivits i projektform, där målet är att finna framgångar och utmaningar i fortsatt arbete med införande. Målet är att TSI ska vara en naturlig del av kommunens arbete med tidiga insatser.

Mottagandet inom förvaltningarna har varit väldigt positivt, vilket gör att arbetssättet långsiktigt kommer att gynna kommunens innevånare. De utmaningar som förvaltningarna identifierat är den gemensamma förmågan till samordning och utveckling.

Medborgarförvaltningen, barn och utbildningsförvaltningen samt omsorgsförvaltningen önskar därför att ansöka om utvecklingsmedel till en tjänst i syfte att arbeta med implementering, utveckling samt kunskapsspridning gällande TSI. Kopplat till detta önskar även förvaltningarna att ge denna projektledare i uppdrag att arbeta med genomlysning och förslag på gynnsamma insatser i syfte att minska/förkorta samt undvika placering externt.

Förvaltningarna bedömer att denna tjänst behöver delfinansiering under två år. Förvaltningarna avser att använda HUV medel som en del av detta införande (motsvarade 185 tkr/år).

Forts.

Ks § 18 (forts)

Medborgarnämnden beslutade 15 december 2021, § 106  
att till kommunstyrelsen ansöka om utvecklingsmedel till tjänsten  
samordnare TSI under år 2022 och 2023 med 1 130 000 kr  
(565 000 kr/år) samt  
att till medborgarförvaltningen uppdra att under denna period  
tillsammans med omsorgsnämnden och barn och  
utbildningsnämnden implementera TSI som en del av  
förvaltningens ordinarie verksamhet

Beslut skickas till:  
Ekonomiavdelningen  
Medborgarnämnden  
Omsorgsnämnden  
Barn- och utbildningsnämnden

§106 Dnr: MBN.2021.79

## Utvecklingsmedel till tjänsten samordning TSI

### Beslut

Medborgarnämnden beslutar

**att** till kommunstyrelsen ansöka om utvecklingsmedel till tjänsten samordnare TSI under år 2022 och 2023 med 1 130 000 kr (565 000 kr/år) samt

**att** till medborgarförvaltningen uppdra att under denna period tillsammans med omsorgsnämnden och barn och utbildningsnämnden implementera TSI som en del av förvaltningens ordinarie verksamhet

### Ärendebeskrivning

Medborgarnämnden, barn och utbildningsnämnden samt omsorgsnämnden har sedan maj 2020 arbetat med att utveckla och implementera arbetssättet TSI (Tidiga och samordnade insatser) i Värnamo.

TSI syftar till att arbeta med tidig upptäckt och tidiga insatser för barn och unga samt deras nätverk i syfte att ge ett verksamt stöd innan oron för barnet blir på en nivå där orosanmälan behöver göras till socialtjänsten. Sedan maj 2021 har TSI bedrivits i projektform, där målet är att finna framgångar och utmaningar i fortsatt arbete med införande. Målet är att TSI ska vara en naturlig del av kommunens arbete med tidiga insatser.

Mottagandet inom förvaltningarna har varit väldigt positivt, vilket gör att arbetssättet långsiktigt kommer att gynna kommunens innevånare. De utmaningar som förvaltningarna identifierat är den gemensamma förmågan till samordning och utveckling. Medborgarförvaltningen, barn och utbildningsförvaltningen samt omsorgsförvaltningen önskar därför att ansöka om utvecklingsmedel till en tjänst i syfte att arbeta med implementering, utveckling samt kunskapsspridning gällande TSI. Kopplat till detta önskar även förvaltningarna att ge denna projektledare i uppdrag att arbeta med genomlysning och förslag på gynnsamma insatser i syfte att minska/förkorta samt undvika placering externt. Förvaltningarna bedömer att denna tjänst behöver delfinansiering under två år. Förvaltningarna avser att använda HUV medel som en del av detta införande (motsvarade 185 tkr/år).

### Förslag till beslut

Medborgarförvaltningen föreslår medborgarnämnden besluta

**att** till kommunstyrelsen ansöka om utvecklingsmedel till tjänsten samordnare TSI under år 2022 och 2023 med 1 130 000 kr (565 000 kr/år) samt

**att** till medborgarförvaltningen uppdra att under denna period tillsammans med omsorgsnämnden och barn och utbildningsnämnden implementera TSI som en del av förvaltningens ordinarie verksamhet

Beslut skickas till:  
Kommunstyrelsen



# ”VILL JAG INTE FÖRÄNDRAS SÅ ÄR DET EN SKOLA FÖR ATT BLI KRIMINELL.”

**En rapport av medborgarförvaltningens externa  
placeringar från 2018 till delår 2021 och vad vi  
kunnat göra annorlunda**

Lucas Seiron  
Kvalitetsutvecklare

Hannah Lindahl  
Verksamhetsutvecklare

# Sammanfattning

Sedan 2018 har medborgarförvaltningen arbetat med en rad åtgärder för att få ner antalet placerade barn och unga. Under 2021 fanns det en önskan om att göra en genomlysning av de pågående placeringarna då antalet ökade.

Syftet med rapporten är att identifiera eventuella resurser som kunde ha minskat kostnaderna för placerade barn och unga och ökat möjligheten med att jobba med hemmaplanslösningar. I detta ingår att undersöka behovet av ett fortsatt stödboende i kommunens regi utifrån det minskade antalet ungdomar som flyttar in på stödboendet, att se över kostnaderna för våra externa placeringar och då synnerhet kostnader för placeringar till följd av gängkriminalitet, samt att undersöka behovet av ett säkerhetsteam för att på så vis kunna undvika eller korta ner placeringarna.

Genom granskning av dokumentation och intervjuer av gruppleddare och socialsekreterare framkommer att de direkta kostnaderna för externt placerade barn ökat med 43 procent sedan 2018, från ca 17,7 miljoner kronor till 24,9 miljoner kronor 2020.

Det har genomfört fyra intervjuer av placerade ungdomar som presenteras i rapporten. Ungdomarna uttrycker en önskan om att bli mer involverad i sina placeringar. Ungdomarna säger att kommunen måste lägga mer resurser på ungdomar och i en tidig ålder fånga upp barn så att de inte hamnar snett i livet. Samtliga ungdomar har beskrivit en framtidstro och har drömmar som de strävar efter att uppnå.

En allt större andel av ungdomarna placeras utifrån oro gällande gängkriminalitet. Kommunen behöver satsa mer tid och resurser för att arbeta förebyggande och samordnat med barn och unga för att på så vis kunna minska placeringskostnaderna och vad det kan medföra för konsekvenser på både individ- och samhällsnivå. Det bedöms fortfarande är lönsamt att bedriva stödboendet, trots att placeringarna har minskat i antalet.

Det framgår också att det finns ett behov av att jobba mer strategiskt och intensivt med de barn och unga som riskerar att placeras eller som redan har placerats och slutsatsen är att placeringskostnaderna hade kunnat minskat med flera miljoner per år om det hade funnit ökade resurser att jobba intensivt med denna målgrupp genom tydlighet, delaktighet och involvering av det privata nätverket. I rapporten beskrivs säkerhetsplanering enligt Signs of Safety som metod för att kunna undvika och förkorta placeringar. I dagsläget finns inte tillräckligt med resurser för att jobba så intensivt som denna metod kräver och rapportens slutsatser och förslag innebär att det behöver tillsättas resurser för att göra detta möjligt.

## Innehåll

Sammanfattning.....	1
Inledning.....	3
Bakgrund .....	3
Syfte och frågeställningar.....	4
Metod .....	4
Ord och begrepp .....	5
Resultat intervjuer .....	7
Resultat datainsamling .....	10
Intern öppenvård.....	10
Placerade barn .....	10
Kostnader för externa placeringar .....	13
Kostnader kopplade till gängkriminalitet.....	14
Hade vi kunnat jobba mer med säkerhetsplanering?.....	16
Jämförelse med andra kommuner.....	17
Medborgarförvaltningens eget stödboende .....	18
Analys och slutsatser .....	20
Hur många barn placeras externt 2018 till delår 2021 och hur ser utvecklingen ut över tid? .....	20
Hur behöver kommunen arbeta för att motverka gängkriminalitet? .....	20
Hur ser prognosen ut framåt gällande behov av internt stödboende?.....	20
Hur kan vi arbeta för att minska kommunens placeringskostnader?.....	21
Sammanfattande slutsatser och förslag på åtgärder.....	21
Förbättringar i att följa upp placerade barn .....	23
Bilaga 1: Intervjufrågor till ungdomar .....	24
Bilaga 2: Kostnad HVB-hem barn och unga, kr/inv .....	25

# Inledning

"Om jag inte vill förändras är det en skola till att bli kriminell". Så sade en av de ungdomar som medborgarförvaltningen placerat inom HVB - Hem för vård boende - under 2021. Precis som ungdomen själv uttrycker visar också forskning att en placering på institution innebär en ökad risk för de barn som placeras. Detta är alltså en inbyggd paradox socialtjänsten har att förhålla sig till när riskerna har gått så långt att en placering anses nödvändig för att skydda barnet. Därför är ett viktigt uppdrag för socialtjänsten att jobba förebyggande för att undvika att oron runt ett barn går så långt att en placering anses nödvändig. Denna kunskap finns och samtidigt placeras allt fler ungdomar. I denna rapport görs en ansats till att analysera orsakerna till de senaste årens placeringar av barn och ungdomars samt att komma med förslag på möjliga vägar framåt för att utveckla kommunens stöd och lyckas bättre med målgruppen. De som har sammanställt denna rapport är Lucas Seiron (vik. Kvalitetsutvecklare) och Hannah Lindahl (Verksamhetsutvecklare).

## Bakgrund

2018 gjordes en kartläggning av familjehemsvården i Värnamo utifrån en oro om ett högt antal sammanbrott i familjehemsplaceringar. Rapporten visade att Värnamo hade dyra kostnader för placeringar jämfört med många andra kommuner. Ett förbättringsarbete påbörjades för att dra ned på kostnaderna för placerade barn och unga men framförallt för att öka kvalitén på insatser för de barn som har behov av socialtjänstens insatser. En viktig del som identifierades i detta var det då pågående arbetet med att utveckla kommunens stödboende för ensamkommande barn till att också kunna ta emot en bredare målgrupp i behov av placering. En annan viktig åtgärd blev att utveckla öppenvårdens insatser för att förebygga placeringar. Det beslutades också att utmana synsätt och kultur inom förvaltningen och att bli bättre på att delaktiggöra familjerna i högre grad i att identifiera eget nätverk och resurser som finns runt barnet och dess familj. 2019 tillsattes också en HVB-uppföljare med syfte att bättre följa upp och jobba med de ungdomar som behöver placeras på HVB och SiS.

Under 2019 lyckades förvaltningen att minska de externa placeringskostnaderna. Trenden bröts dock under våren 2021 då allt fler ungdomar placerades på HVB eller SiS-institution. En känsla från förvaltningen var att allt fler ungdomar placerades till följd av gängkriminalitet och i de fall man försökte jobba hem dessa ungdomar drogs de in i ökad kriminalitet. Parallellt placerades allt färre ungdomar på det egna stödboendet.

I januari 2021 utbildades 28 medarbetare inom medborgarförvaltningen under sex dagar i Signs of Safetys strukturerade process med att jobba med säkerhetsplanering. Slutsatsen blev att det fanns stora vinster och behov i att utveckla arbetet och kompetens enligt denna metod, men att medborgarförvaltningens organisation idag inte stöder att arbeta fullt ut med modellen. Mer om vad säkerhetsplanering är i avsnittet ord och begrepp.

Mot denna bakgrund gav sektionschef för utredning barn och unga i maj 2021 uppdraget att titta brett på orsaker till externa placeringar samt att identifiera möjliga vägar framåt. Parallellt pågår också ett förbättringsarbete inom kommunen med att samordna insatser för personer som vill lämna en kriminell livsstil vilket gjorde att uppdraget vidgades till att titta på placeringar kopplade till kriminalitet. Resultatet redovisas i denna rapport.



## Syfte och frågeställningar

Syftet med rapporten är att identifiera eventuella resurser som kunde ha minskat kostnaderna för placerade barn och unga och ökat möjligheten med att jobba med hemmaplanslösningar. I detta ingår att undersöka behovet av ett fortsatt stödboende i kommunens regi utifrån det minskade antalet ungdomar som flyttar in på stödboendet, att se över kostnaderna för våra externa placeringar och då synnerhet kostnader för placeringar till följd av gängkriminalitet, samt att undersöka behovet av ett säkerhetsteam för att på så vis kunna undvika eller korta ner placeringarna.

Följande frågeställningar har identifierats:

- Placerar vi fler barn än tidigare?
- Kunde vi jobbat hem fler barn och unga som placerats på institution?
- Hur ser prognosen ut framåt gällande behovet av stödboende?
- Hur stora kostnader har medborgarförvaltningen för placeringar kopplade till gängkriminalitet?
- Var behöver vi rikta våra resurser framåt?

## Metod

### Kostnader och genomgång av aktuella placeringar

Arbetet har genomförts genom en genomgång av filer för kostnader av placeringar framtagna av medborgarförvaltningens förvaltningsekonom samt listor från verksamhetssystemen Treserva och Combine över kommunens placerade barn och ungdomar. Från systemen togs fram samtliga barn och unga 0-21 år som placerats externt mellan 2018 till och med Sista juni 2021. I de fall det har saknats uppgifter på placeringskostnader har vi gått in och letat fram de fysiska avtalen för att kunna identifiera dygnskostnaden.

Vid flera tillfällen har sektionschef för barn och unga myndighet, gruppleddare och HVB-uppföljare deltagit vid träffar för att säkerställa informationen som tagits fram och vara med i bedömningarna som gjorts. Tillsammans med dessa har diskussioner också förts om barnet/ungdomen hade kunnat bo kvar hemma med hjälp av mer omfattande hemmaplanslösningar/säkerhetsplanering, eller om ungdomen hade kunnat bo på i förvaltningens eget stödboende alternativt någon annan typ av boendeform i kommunens regi.

För att få ett helhetsgrepp kring kostnaderna som förvaltningen lägger gällande gängkriminalitet har sektionschef på ekonomiskt bistånd hjälpt till att ta fram uppgifter kring hur mycket bistånd som har beviljats under delår 2021 för att hjälpa familjer/individer att komma bort från gängkriminalitet. Det var inte möjligt att ta ut dessa kostnader innan 2021 då förvaltningen hade ett annat verksamhetssystem där denna data inte kan plockas ut i efterhand.

Ekonomisiffrorna var inte alltid helt överens med bokslut och verksamhetsberättelser som har skrivits för respektive år. En orsak till detta kan vara att fakturorna ”släpar efter”, att individer exempelvis har varit placerade under december 2018, men att fakturaunderlaget inte inkommer till förvaltningen förrän 2019.

För att få mer data gällande frågeställningen om stödboende har vi närvarat och observerat på stödboendeträffen som anordnas varje kvartal. Vid träffen går samtliga ungdomar inskrivna på

boendet igenom utifrån frågeställningar om varför de är placerade och hur planen framåt ser ut. Vid träffen närvarar ansvariga handläggare, gruppledare och verksamhetschef för stödboendet.

## Intervjuer

Fyra placerade ungdomar har blivit tillfrågade om att delta i semistrukturerade intervjuer för att få deras bild kring om socialtjänsten hade kunnat arbeta annorlunda. Fokus i intervjuerna har varit ungdomarnas känsla av delaktighet som de kände innan och under placeringen, men också vad socialtjänsten hade kunnat gjort annorlunda för att de inte hade behövt bli placerade. Intervjufrågorna finns som en bilaga till rapporten.

## Jämförelsekommuner

Utifrån frågeställningen i denna rapport har också jämförelsedata med andra kommuner plockats fram utifrån databasen Kolada. Detta i syfte att jämföra hur resurserna riktas i förhållande till öppenvårdsinsatser och placeringskostnader. Här valdes kommunerna: Mölndal, Vetlanda, Solna och hela riket i stort ut. Mölndal valdes ut då det är en kommun som arbetar med säkerhetsplanering och som lyckats minska sina placeringskostnader. Solna är också en kommun som har infört säkerhetsplaneringsteam. Vetlanda en kommun i vårt län som har en del likheter med Värnamo.

## Ord och begrepp

### Gängkriminalitet

- Brottsförebyggande rådet<sup>1</sup> sätter gängkriminalitet och organiserad brottslighet som synonymer i sitt arbete och menar att:
- Det rör sig om en nätverksbaserad vinstinriktad brottslig verksamhet i projektform som har vilja och förmåga att skydda och underlätta brottsligheten genom otillåten påverkan (trakasserier, hot, våld och korruption).
- Inom "projekten", som avlöser varandra, finns en arbetsdelning och flexibilitet som innebär att medarbetare går in och ut ur projekten.
- Verksamheten bedrivs i regel diskret, men kan ibland ta sig uttryck i synliga gäng, med ett utmanande beteende, symboler och maktanspråk.
- Grupperingen har inte kommit till för sin egen skull utan behövs för att utföra brotten. Ofta tjänar organisationen på att hålla en låg profil. Man vill verka på den illegala marknaden utan att synas. Men det finns också en väsentligt synligare del, organisationer där gemenskapen och brödraskapet förmodligen betyder mer än den kriminella affärsverksamheten. Det är kriminella gäng som kan sprida oro genom sitt utmanande beteende och tydliga symboler som västar och emblem.

### Konsulentstödda familjehem

Konsulentstödda familjehem är de familjehem som, av annan verksamhet än kommunen, är familjehem åt ett barn eller ungdom. Verksamhetens personal kallas för konsulenter och handleder familjehemmet i deras uppdrag. Det konsulentstödda familjehemmet blir ekonomiskt ersatta av kommunen. Kommuner har oftast avtal med enskilda familjehem, men anledningar till att använda

---

<sup>1</sup> <https://bra.se/statistik/statistik-utifran-brottstyper/organiserad-brottslighet.html>

konsulentstödda familjehem, och därmed anlita ett företag, är att kommunen kanske inte har ett "eget familjehem" som matchar barnet eller ungdomen eller att det inte finns några lediga familjehem.

## **Föräldrabarnplaceringar**

Innebär att förälder/föräldrar och barn placeras tillsammans. Ofta handlar det om att utreda och observera föräldraförmågor och interaktionen som sker mellan förälder/föräldrarna och barnet. Föräldern/föräldrarna bor tillsammans med barnet på boendet, som oftast drivs i privat regi.

## **SiS**

Statens institutionsstyrelse, SiS, bedriver individuellt anpassad tvångsvård och verkställer slutna ungdomsvård. På SiS placeras barn och ungdomar som socialtjänsten bedömer inte klarar av att bo på mer "öppna former" som exempelvis HVB. De som placeras på SiS har oftast allvarliga och omfattande psykosociala problem och det är inte ovanligt att det kan handla om missbruk och/eller kriminalitet. SiS har akut-, utredning- och behandlingsavdelningar. Det finns personal dygnet runt på SiS som kan hjälpa ungdomarna.

## **HVB**

Hem för vård eller boende, HVB kan antingen drivas i kommunal eller av privata regi. HVB kan olika typer av inriktningar men den gemensamma nämnaren är att barnet/ungdomen inte kan bo kvar hemma, oftast på grund av ungdomen egna beteende. En placering på HVB kan ske både frivilligt (SoL - Socialtjänstlag (2001:453)) men också utifrån tvångsvård (LVU - Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga). HVB har till skillnad från SiS inga låsta avdelningar och HVB-placerade barn kan inte ha lika komplex problematik som de som placeras på SiS. Det finns personal dygnet runt på HVB som kan hjälpa ungdomarna.

## **Externt stödboende**

Stödboende är insats där socialtjänsten bedömer att ungdom klarar av, med hjälp av stöd, att han en egen lägenhet. Ungdomar på stödboende behöver därmed vara relativt självgående och stödboende brukar fungera som en utsluss till att bli helt självständig, men ungdomen har inte de stödet av sitt eget nätverk. Stödboende kan drivas i både kommunal- och privat regi. Externt stödboende betyder att stödboendet inte bedrivs i Värnamos regi.

## **Signs of Safety och säkerhetsplanering**

Säkerhetsplanering enligt Signs of safety innebär ett intensivt arbete tillsammans med ett barns familj och nätverk för att tillsammans skapa säkerheter runt barnet så att ingen ska vara orolig för att oron/skadan ska inträffa igen. En lyckad säkerhetsplan ändrar/ordnar det dagliga livet runt barnet så att barnet och alla viktiga personer runt barnet vet att barnet är säkert och har det tillräckligt bra även när livet är svårt.

Säkerhetsplanering är en proaktiv, strukturerad och kontrollerad process som ger föräldrar och stödpersoner en genuin möjlighet att visa att de kan ta hand om sina barn på ett sätt som är godtagbart för socialtjänsten. En viktig grundförutsättning är att barnet, familjen och nätverket har varit med och jobbat fram säkerhetsplaneringen och skapat regler och aktiviteter som visar att barnet är säkert och hur familjens vardagsliv ska se ut för att barnet ska vara tryggt både nu och i framtiden.

En säkerhetsplanering tar mycket tid att arbeta med. För att minska arbetsbördan och få mer kvalitet i arbetet så har flera kommuner valt att utveckla säkerhetsteam, för att på så vis prioritera och arbeta intensivt med säkerhetsplanering. Säkerhetsteamet arbetar tillsammans med placeringsnära barn, ungdomar och dess nätverk. Säkerhetsteamet ska också kunna gå in och arbeta med barn och ungdomar när de inte ska vara placerade längre utan ska flytta tillbaka hem, för att minska risken för att barnet eller ungdomen behöver placeras igen.

## Resultat intervjuer

I detta avsnitt redovisas utdrag ur de intervjuer som genomförts.

### Tjej 18 år placerad på Stödboende

*Det är lite oklart varför jag placerades, jag har inte fått alla uppgifter. Jag fick inte läsa några papper men mina föräldrar vet nog mer än vad jag vet. Min förra kontaktperson har sagt att det är mer anledningarna än vad jag vet. Soc har inte berättat för mig vad de är oroliga för om min hemsituation.*

*Mina föräldrar är mina förebilder och jag trivdes bra hemma. Mina föräldrar hade svårigheter med att vara en tillräckligt bra förälder enligt socialtjänsten och jag fick ta mycket ansvar. Nu i efterhand är jag glad för att jag fick ta mycket ansvar, eftersom jag vet redan nu hur jag ska sköta ett hem.*

*Jag har inte någon socialsekreterare, jag hade en förut men inte längre. Det är skönt att inte ha någon socialsekreterare. Uppföljningarna tyckte jag kändes onödiga, eftersom jag sköter mig och är omtyckt. Jag skulle förstå om socialtjänsten vill ha uppföljningar om jag inte hade skött sig, men det gör jag. Jag är trött att prata om mitt liv med socialtjänsten*

*Jag önskar att socialtjänsten förberett mig mer på att personalen kommer komma in i lägenheten, att de knackar på varje dag kl 20.00 på kvällen. Jag skulle också velat veta att andra ungdomar fanns här och jag hade inte heller koll på vilket ansvar jag skulle ha gällande ekonomin. Jag vet att jag hade kunnat fråga om att få mer hjälp gällande ekonomin, men har valt att inte göra det.*

*Nu när jag tänker tillbaka kring vilka andra barn som fanns i närheten av där jag bodde så undrar jag varför socialtjänsten inte var inkopplad hos just dem. De andra barnen hade det mycket värre än vad jag hade det.*

*Det känns som att soc kommer in, bestämmer och lyssnar inte.*

### Kille 18 år med kopplingar till gängkriminalitet

*Jag fick inte vara med och bestämma något. De fixade och det var bara att gilla läget. Det var jobbigt i början. Jag tänkte "jag har inte gjort något" och jag förstod inte LVU och sånt.*

*Idag vet jag att det var bara var för min egen skull. Det var bra och i efterhand ser jag att jag fick en chans. Men då kände jag mig orättvist behandlad.*

*Där jag är nu finns ingen hjälp. Man får lära sig själv. Jag träffar fel människor. Jag kan inte vara med vem som helst. Jag har själv tagit mig hit, nu får jag ta mitt straff och göra bättre nästa gång.*

*När jag var yngre hade jag behövt lära mig att inte dras med i saker, att lära sig att stå emot. Välja rätt vänner. Om jag vetat hur lätt det är att hamna i problem hade jag kanske kunnat stå emot. Jag önskar att jag hade förstått lite bättre. Hur viktigt det är att säga nej och att ha rätt vänner. Nu har jag lärt mig det.*

*Någon hade behövt förklara för mina föräldrar vad LVU och socialtjänsten är för något för det förstod inte det. Att de hade förstått vad det innebär och att det inte är en dålig grej att jag är placerad.*

*De var oroliga. De såg det som att jag hade fått livstids fängelse. När jag kom hem hade soc behövt förklara mer för mina föräldrar, de trodde att jag inte fick lämna hemmet för soc. De fattade typ ingenting. På mig litade de inte när jag förklarade.*

*Det fanns en personal på skolan, han var alltid nära mig och många andra ungdomar, hade man blandat inom honom kanske det hade blivit annorlunda. Han var som en extrapappa du vet.*

## **Tjej 18 år familjehemsplacerad**

*Ja jag fick vara delaktig i det som bestämdes. Det kändes både rätt och fel att bli placerad. Rätt för jag tänkte på mig och mina syskon och hur deras skulle framtid skulle se ut. Fel för att det kändes fel att jag gick emot vad mina föräldrar tyckte. Det blev socialtjänsten mot mina föräldrar. Socialtjänsten pratade mest med mig och inte med mina syskon. De blev också placerade och behöver också veta och vara delaktiga i detta.*

*Från början sade socialtjänsten att alla syskon skulle bo i samma familj. Sen fick vi inte det. Det känns som att soc ljuger för oss och har de inte hållit det som de har sagt.*

*När det funkar så hör min socialsekreterare av sig en gång i veckan, men ibland kan det gå flera veckor innan de hör av sig. Det är dåligt för det är så mycket som man har hänt och då glömmar jag bort det, fast de skulle behöva veta det. Ibland väljer jag också att inte berätta vissa saker för att jag blir arg för att de inte ringer. Det är lite segt att det har blivit så.*

*Om man har placerat någon i ett annat hem så måste man kolla att de har det bra.*

## **Kille 18 år med kopplingar till gängkriminalitet**

*Jag var misstänkt för grova brott och blev placerad på SiS. Alltså jag förstod varför jag blev placerad men jag tycker också att är man placerad ska soc inte sätta en på värsta stället direkt. Det blir för mycket när man är under 18 och hamnar i den situationen.*

*När jag skulle flytta till en mer öppen placeringsform så fick jag välja stad där jag skulle bo och vilken typ av placering jag ville ha. Det tog då längre tid, men jag fick de jag ville och då fick det vara värt den extratiden.*

*Nu har jag fått flytta till en mer öppen placeringsform och jobbar. Det har gått en bra väg, men mindre bra att det tog så lång tid fram tills jag fick ta nästa steg. Detta ledde till att jag satt flera månader efter domen. Det blir svårt att komma in i samhället efteråt, blir så fyrkantigt där inne. Jag kände att jag tappade alla rutiner och eftersom jag fick vänta så länge så var jag inte förberedd att ta det stora steget.*

*Problematiken är inte att det socialtjänstens fel, men det är att de placerar många ungdomar på SiS med olika problem. Det ska krävas mer för att placera folk på SiS, folk med mycket baggage. Man lär sig mycket där gällande kriminalitet, beroende på vilken väg man vill ta. Vill jag förändras så finns det bra personal, men vill jag inte förändras så är det en skola för att bli kriminell.*

*Jag hade personer runt omkring mig innan SiS men den tiden hade jag mycket press på mig och jag klarade inte av den pressen. Jag hamnade på fel väg. Min mamma är nummer ett och just nu när jag*

*har blivit utslussad så har jag mina gamla kontaktpersoner från SiS. De hjälpte mig att skaffa ett jobb och lärde att känna bra personer nu när jag har flyttat.*

*Som jag alltid säger, det är redan försent att komma in när vi är 17 år. Det skulle varit mer aktiviteter och politiken skulle satsa mer pengar på ungdomar, så att de inte har tråkigt och gör dumma saker. Det skulle också varit bra att ha möjligheten att kunna flytta från områden där det redan är mycket folk som är inblandade med soc, eftersom man blir som man umgås.*

*Om någon skulle börja hamna snett i tidig ålder, ta tag i dem och prata om konsekvenserna och hjälp dem. Ha koll och se till att de har sysselsättning och bra vänner.*

*Varje generation kommer bli ännu värre om vi inte gör något, vi måste ta tag i det redan nu och det ska börja när de är barn.*

*Tidigare gick jag på fritidsgården och då var det lugnt, skola ska var skola. Men nu är det kaos, det ska finnas mer stöd. Exempelvis en trygghetsgrupp som befinner sig i skolor, hänger på stan på kvällar och helger. Där ska man inte anställa vem som helst, då kan det gå ännu värre utan det måste vara personer som kan prata med barn och ungdomar och personer från samma kultur. De här vuxna ska kunna inge förtroende men när det bli allvarlig ska de ta hjälp av myndigheten, men ska inte skvallra för småsaker. Jag tappade tilliten för att de skvallrade för småsaker. Folk pratade inte med personal på SiS om sina problem för att det då blir värre för mig i kontakt med soc, eftersom de har erfarenhet av att SiS säger minsta lilla sak till soc. Viktigt att personalen är tydliga med "jag måste säga det här till soc".*

*Det viktiga som alla saknar är tillit och att många har gjort de här ungdomarna så besvikna så de blir iskalla och ser ingen framtid.*

## **Vart ser ungdomarna sig själva om fem år?**

*Nu läser jag omvårdnad på gymnasiet och vill jobba med barn. Antingen läsa till sjuksköterska eller till socionom. Det är lättare för mig att sätta mig in i hur ett barn har det när jag själv har varit där. Jag har släkt på flera ställen i Sverige, men vill bo i Värnamo. Jag ska ha ett hus, ha flera barn och vara gift.*

*Jag pluggar engelska och matte. Jag är ren i registret, ha gymnasieexamen, nåt jobb eller pluggar vidare. Jag har en egen lägenhet och står på egna ben. Helst vill jag bli sjuksköterska som det känns nu, men det kan ändras. Man måste ha mål. Jag kommer att uppnå mina mål.*

*Jag kommer bo kvar i staden jag bor i nu, kommer plugga vidare inom marknadsföring på universitetet. Jag bor i egen lägenhet och har bra kontakt med mina syskon och hälsar på dem och mina föräldrar. Nu går jag på samhällsprogrammet.*

*Jag är redan igång, jag är snart där jag vill vara. Jag pluggar som elektriker, och jobbar på ett hotell. Mitt mål är att spara till en kontantinsats för lägenhet. Jag ska börja jobba direkt efter gymnasiet som elektriker. Ska jobba som vanligt, åka utomlands, se något nytt och kanske starta något eget i framtiden. Jag trivs i den här staden för att kriminaliteten är inte som andra städer. Är inte samma som i Värnamo och det är de som jag tycker är bra. Det blir mindre riska att jag hamnar i kriminalitet igen.*

# Resultat datainsamling

I detta kapitel redovisas siffror inhämtade från verksamhetssystemet eller från statistik som förts av förvaltningsekonom under perioden 2018-01-01 till och med 2021-06-30.

## Intern öppenvård

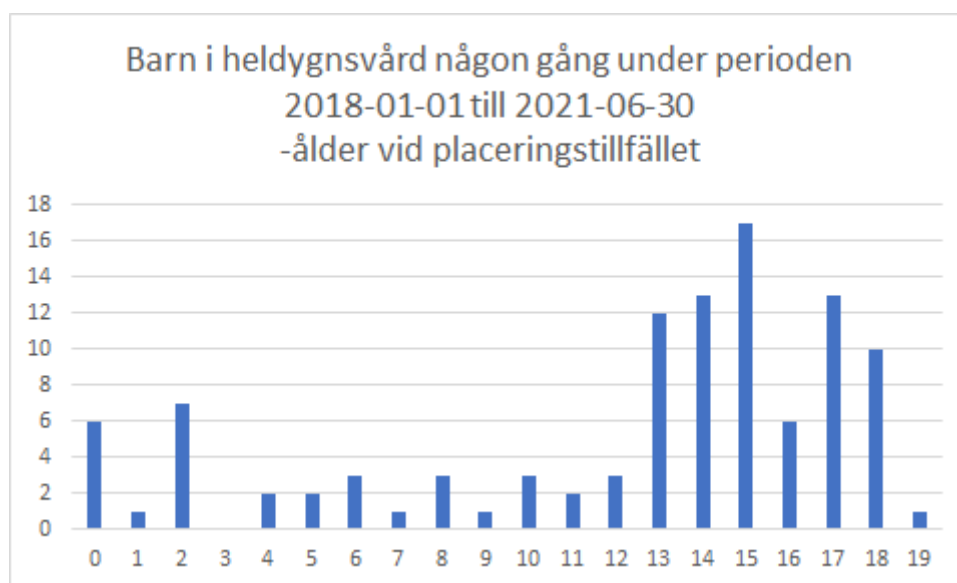
Från verksamhetssystemen redovisas nedan antal barn och ungdomar som har blivit beviljade öppenvårdsinsatser. Galaxen är en öppenvårdsinsats som inriktar sig till personer som är mellan 13-25 år som har miss- eller riskbruk av narkotika, alkohol, doping eller spel. Galaxen erbjuder information, rådgivning, behandling och utför drogtestning med screening. Det är inte några stora förändringar från år till år, men det sker en ökning av ungefär 30 beviljade insatser från 2018 till 2020.

## Placerade barn

### Barnens åldrar vid placeringstillfället

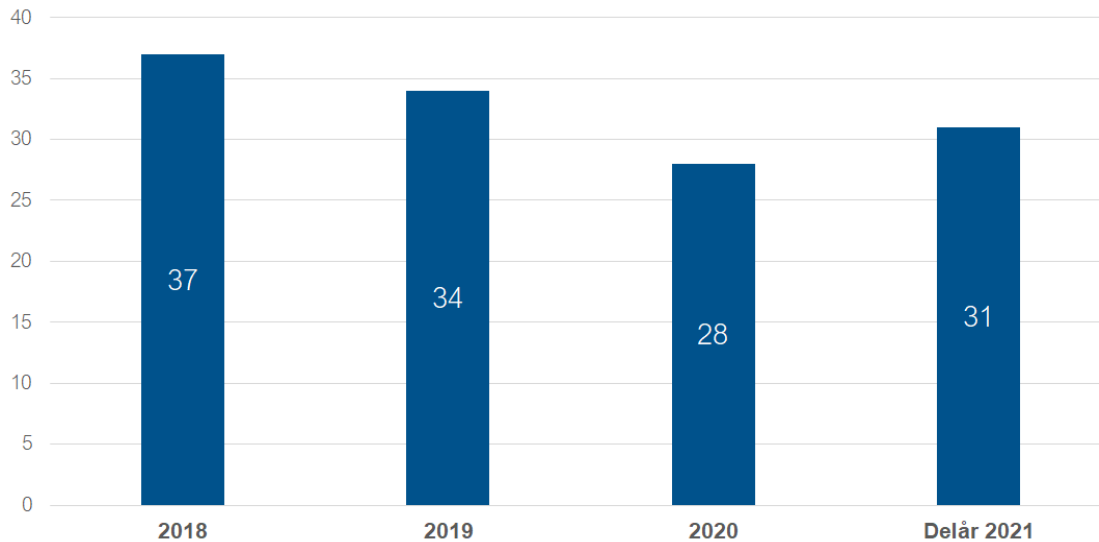
Under tidsperioden var totalt 107 barn placerade i någon form av heldygnsvård. Tabellen nedan visar barnens ålder vid placeringstillfället.

Två tredjedelar av barnen var över 12 år när de placerades. Störst var risken att bli placerad när barnen var 15 år gamla. Snittåldern vid placeringen var ungefär 12 år.



## Placering i familjehem i kommunens egen regi

Under tidsperioden har totala antalet barn i familjehem i kommunens egen regi minskat. Delår 2021 ökade antal familjehemsplaceringar i egen regi. En anledning till det är att några av de konsulentstödda familjehemmen, som inte presenteras i tabellen nedanför, valde att bli familjehem i kommunens regi istället.



## Placering i externa former

Barn som placeras i HVB-hem, SiS-institution, Konsulentstött familjehem, externt stödboende eller i HVB-hem tillsammans med sin förälder, så kallad "Föräldrabarnplacering" räknas i denna rapport som externa placeringar, det vill säga utanför kommunens egen regi.

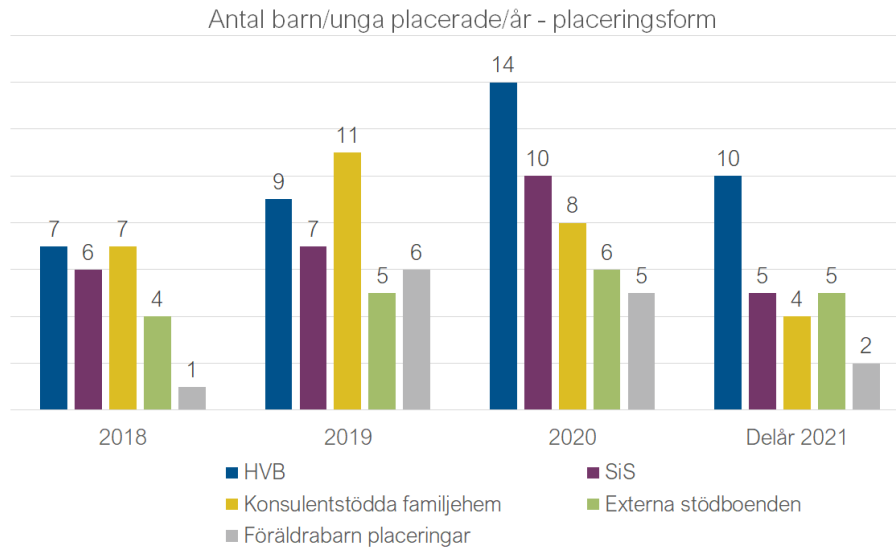
## Antal barn i externa placeringar

Från 2018 till delåret 2021 var totalt 85 barn/ungdomar någon gång placerade externt.

Tabellen nedan visar uppgifter om antal barn som varit placerade externa former under den aktuella tidsperioden. Barnen kan vara placerade i flera olika placeringsformer under den aktuella perioden.

Av tabellen går att utläsa att antalet barn som varit placerade i HVB-hem eller SiS-institution per år har ökat stadigt sedan 2018 och näst intill dubblerats fram till 2020. Ökningen ser ut att hålla i sig även 2021. Däremot har antalet barn placerade i konsulentstödda familjehem minskat under samma period. Flera av dessa har övergått till egna familjehem i kommunens egen regi. Föräldrabarnplacering varierar från år till år och variationen kan delvis förklaras av att flera syskon kan placeras tillsammans med sin förälder vilket påverkar statistiken.

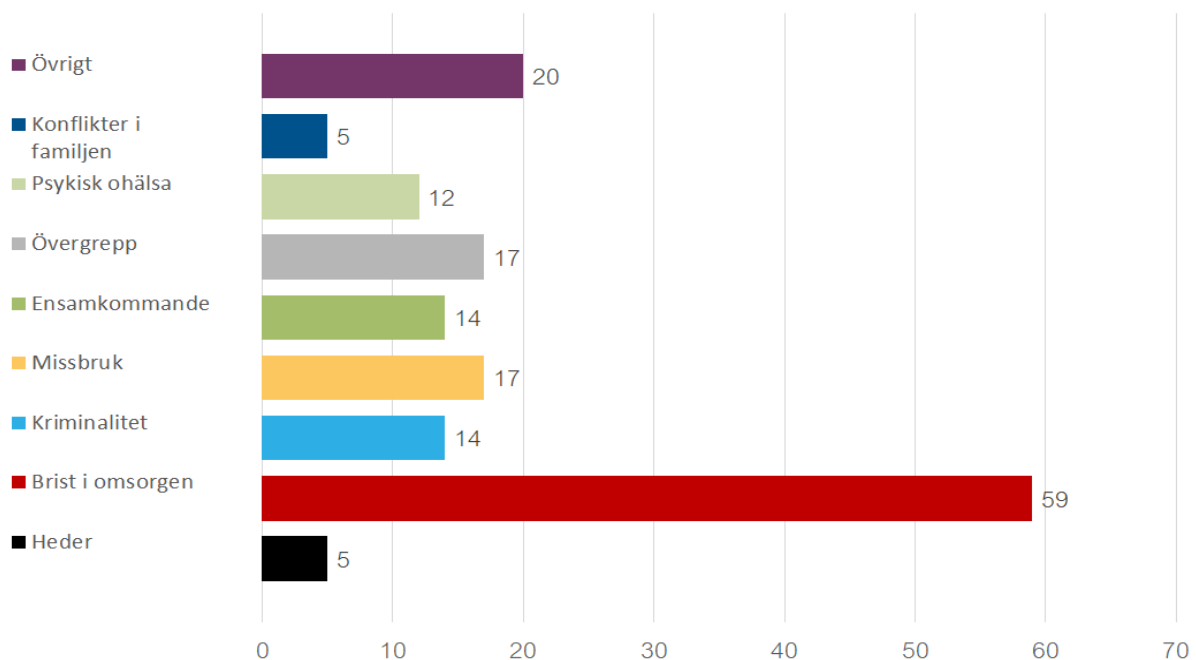




## Orsak till placering

Vid en genomgång av de externt placerade barnens dokumentation samt intervju med gruppleddare, sektionschef och socialsekreterare har ett försök gjorts att se om orsakerna som föranledde placeringen. I tabellen nedan betyder kategorierna psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet ungdomens egen hälsa eller beteende. Om det föräldrarnas egna svårigheter såsom missbruk eller psykisk ohälsa redovisas dessa i kategorin övrigt. Ett barn kan ha flera orsaker till sin placering.

Av tabellen går att utläsa att de flesta av de 85 placerade barnen hade brister i omsorgen som föranledde placeringen. Många gånger hade öppenvårdsinsatser varit beviljade under lång tid i syfte att ge föräldrastöd. För 14 barn fanns en oro kriminalitet och brottsliga handlingar.



## Kostnader för externa placeringar

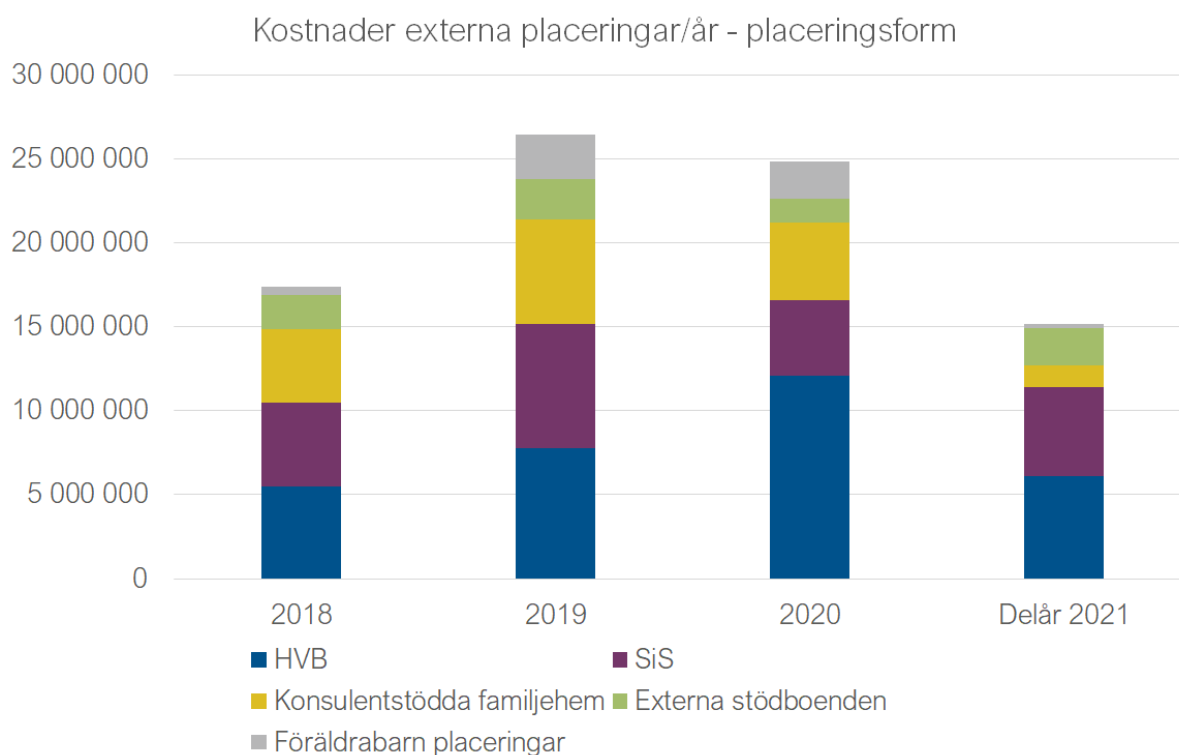
För att skapa en förståelse kring hur mycket förvaltningens externa placeringar kostar så presenteras nedan en tabell som visar snittkostnader för de olika placeringar förvaltningen har utifrån olika placeringsformer.

Placeringsform	Snittkostnad per dygn
Föräldrabarnplaceringar	5 777kr/dygn
Konsulentstödda familjehem	2 203kr/dygn
Externt stödboende	1 949kr/dygn
HVB	5 103kr/dygn
SiS	7 097kr/dygn

Den totala kostnaden för externa placeringar under tidsperioden landar på drygt 84 miljoner kronor.

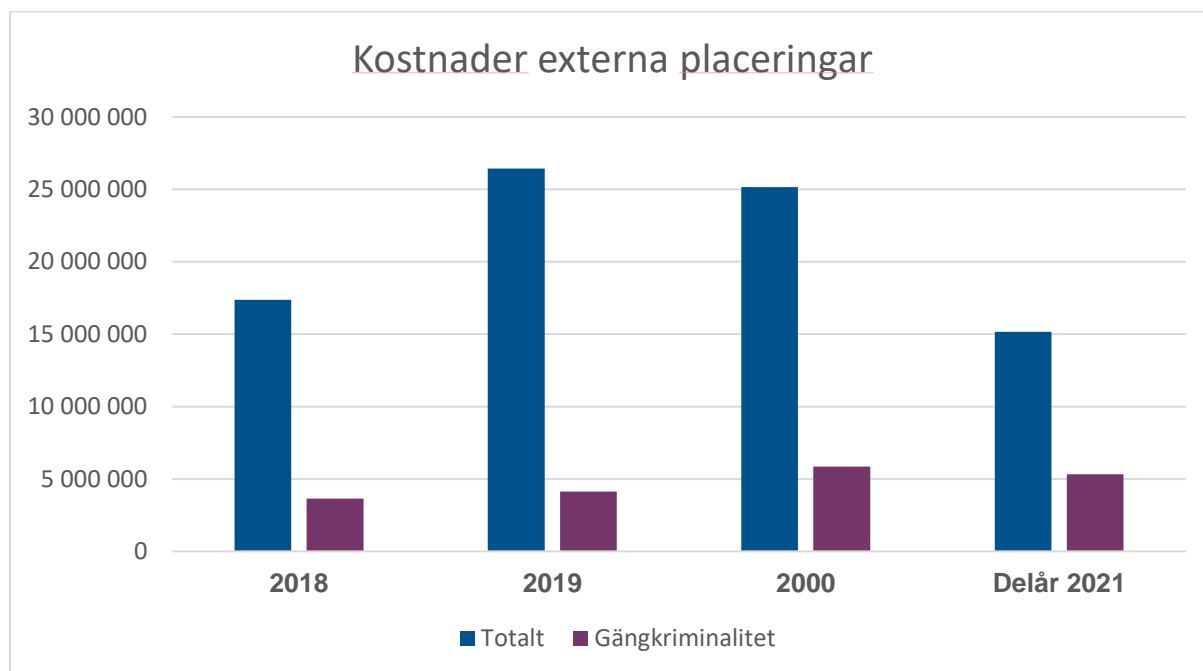
Tabellen nedan visar en kraftig ökning av kostnaderna mellan 2018 och 2019. Ökningen skedde inom samtliga placeringskategorier. Under 2020 fortsatte ökningen inom HVB-placeringar samtidigt som kostnaderna för SiS-institution och konsulentstödda familjehem minskade.

Vid delår 2021 prognostiseras en fortsatt totalkostnad på ungefär samma nivå som 2020. Budget för HVB- och SiS placeringar är 10,8 miljoner, något som överskridits redan vid delår 2021.

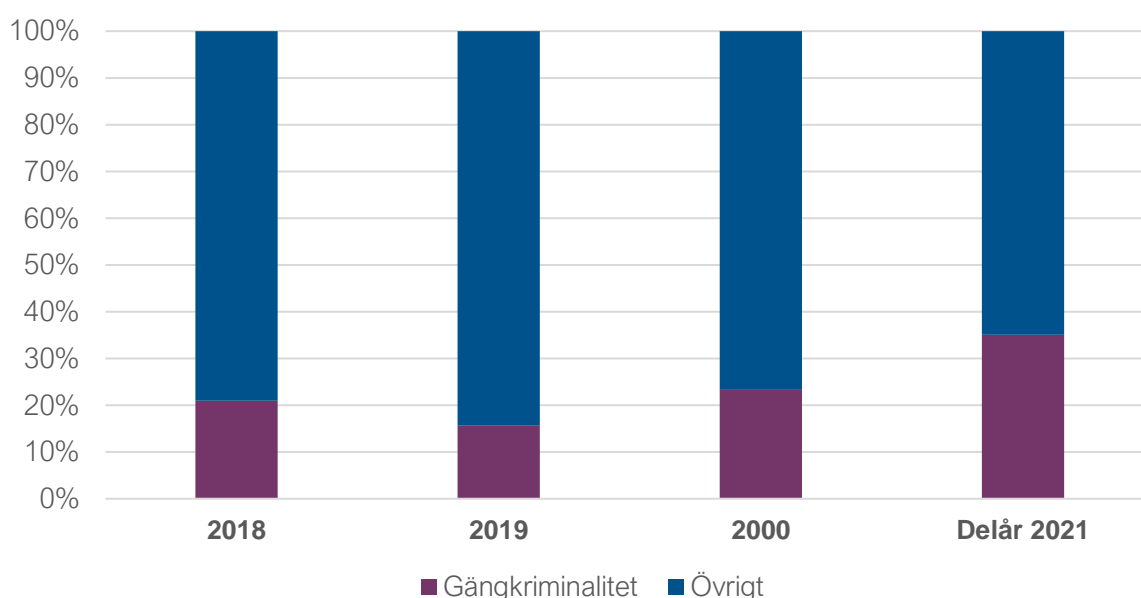


## Kostnader kopplade till gängkriminalitet

I arbetet ses en tydlig ökning gällande externa placeringar för ungdomar och en av orsakerna till detta beror på att socialtjänsten arbetar med fler ungdomar med kopplingar till gängkriminalitet. Delår 2021 har medborgarförvaltningen nästan lika höga placeringskostnader med kopplingar till gängkriminalitet som under hela 2020. Placeringar med kopplingar till gängkriminalitet har ökat från cirka 20 procent 2018 till cirka 33 procent av medborgarförvaltningens totala placeringskostnader vid delåret 2021.



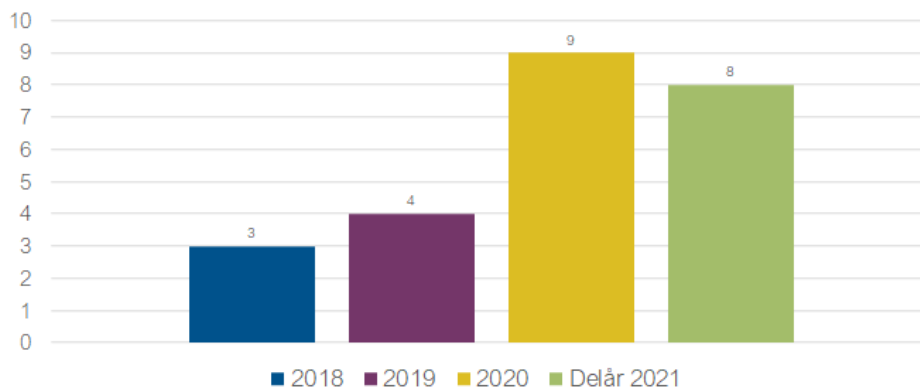
## Andel placerade ungdomar med koppling till gängkriminalitet



Antalet ungdomar med kopplingar till gängkriminalitet har ökat med åren. Under åren som har undersökts har sammanlagt nio ungdomar blivit placerade och som hade kopplingar till gängkriminalitet. Ibland kunde det uppdagas efter placeringen har skett att ungdomarna har kopplingar till gängkriminalitet och vid något tillfälle har de också utvecklat kriminellt beteende under tiden de

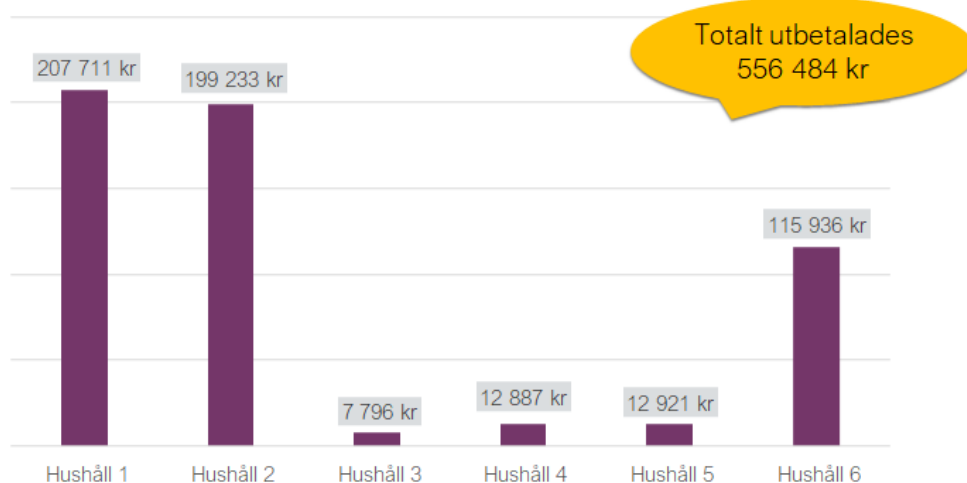
har varit placerade. Ungdomarna var mellan 14 och 20 år när de placerades. Efter samtal med sektionschef på barn och unga myndighet framkommer det att alla förutom en som var placerade under delår 2021 på grund av att de hade kopplingar till gängkriminalitet, vill lämna sin kriminella livsstil. De ser ingen framtid i Värnamo och vill inte tillbaka.

### Antal placerade ungdomar med koppling till gängkriminalitet placerade någon gång under året



På grund av byte av verksamhetssystem så har det bara funnits möjlighet att se under delår 2021 där personer eller familjer har fått beviljat ekonomiskt bistånd av medborgarförvaltningen för att kunna lämna sin kriminella livsstil. Det kan handla om att få hjälp att betala hyra, få hjälp med att flytta eller få ekonomiskt bistånd tills de har fått nytt jobb i den nya staden. Samtliga hushåll var självförsörjande innan händelserna.

### Ärenden som beviljats ekonomiskt bistånd kopplat till gängkriminalitet 2021

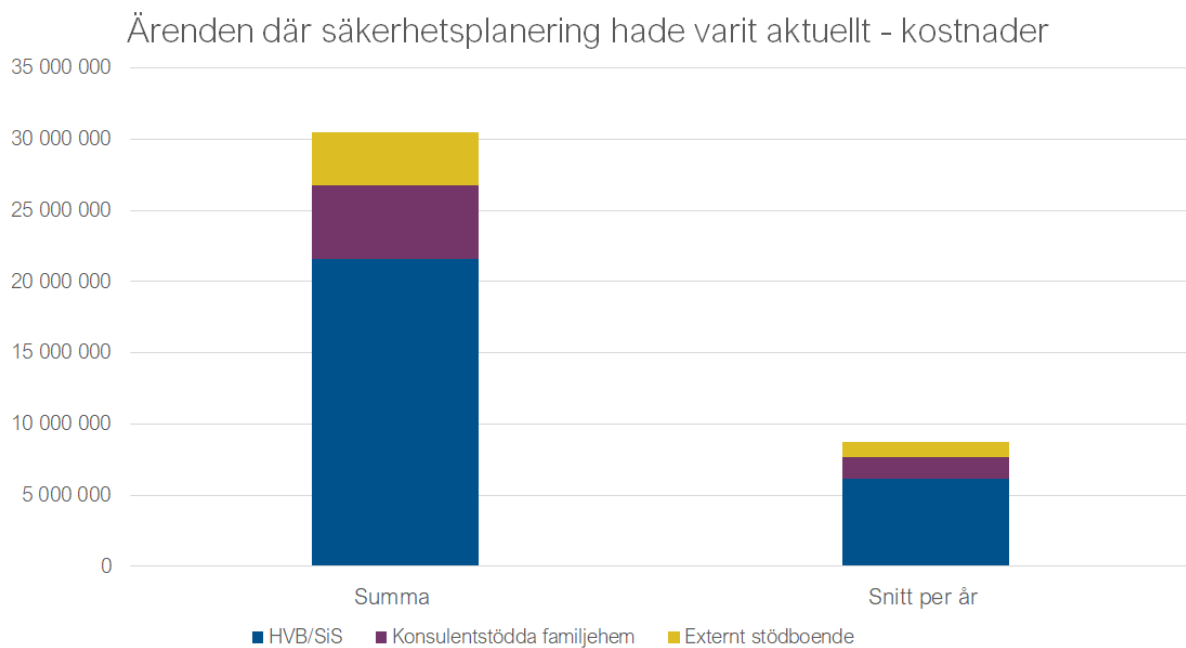


## Hade vi kunnat jobba mer med säkerhetsplanering?

Vid genomgång av dokumentation samt intervjuer med gruppleddare, sektionschef och socialsekreterare ställdes också frågan om de tror att de hade kunnat jobba med barnets nätverk och med säkerhetsplanering för att undvika eller förkorta placeringen om kunskap, resurser och organisatoriska förutsättningar till det hade funnits.

I 37 av de 85 barnens ärenden gjordes bedömningen att säkerhetsplanering som metod hade varit en viktig resurs för att minska placeringstiden och minska riskerna för barnet framåt.

Av tabellen nedan går att utläsa att totalkostnaden för dessa 37 barn under den aktuella tidsperioden var drygt 30 miljoner - 8,7 miljoner i snitt per år.



I många av barnens ärenden hade öppenvård föranlett placeringen men de intervjuade lyfter ändå fram att mer hade kunnat göras om det funnits tid att jobba så strukturerat som en säkerhetsplanering kräver.

Ett exempel är en av ungdomarna som förvaltningen placerade på externt boende 2018 då han behövde komma bort från Värnamo utifrån oro för narkotikabruk och kriminalitet. Placeringen kostade 2054 kronor per dygn och sammanlagt var han placerad i två år till en kostnad på drygt 1,5 miljoner kronor. I samtal med gruppleddare och sektionschef i ärendet ser de att det fanns ett stort nätverk till pojken och hade nätverket involverats i exempelvis en säkerhetsplanering så är bedömningen att placering hade kunnat undvikits.

Ett annat exempel är en flicka som första gången placerades när hon var 13 år. Sedan våren 2018 har flickan varit placerad enligt LVU i flertalet SiS och HVB-hem fram till 2020 då hon kunde flytta hem till en av sina föräldrar. Flickans externa placeringar hade då kostat sammanlagt nästan 5,7 miljoner kronor.

Innan flickan placerades hade familjen förekommit i en rad utredningar inom socialtjänsten under flickans uppväxt och familjen var beviljad öppenvård i form av familjebehandling vid flera tillfällen. Flickans socialsekreterare bedömer att om säkerhetsplanering hade kunnat beviljats som insats så hade det varit till stor hjälp för flickans situation. Detta då det hade behövts mycket mer tid att involvera

familjen och nätverket och ett säkerhetsteam som enbart arbetar med detta har gjort skillnad i detta ärende.

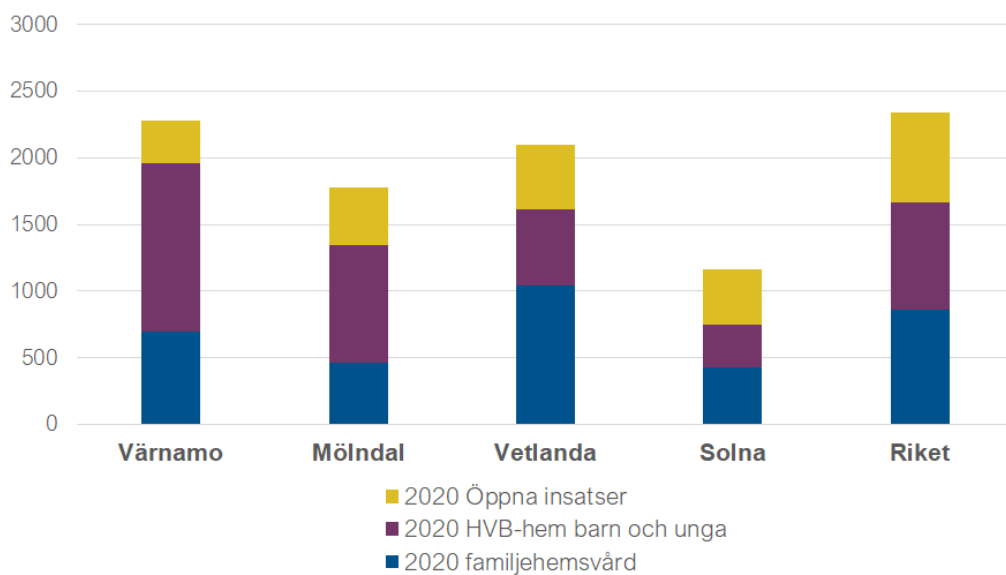
Delår 2021 planerades att flickas åter ska placeras- denna gång i ett externt stödboende. Socialsekreteraren bedömer att denna placering hade kunnat undvikas om nätverket involverats i större utsträckning men utifrån dagens resurser har det inte funnits tid att jobba på det viset. Redan idag bedömer socialsekreteraren att hon lägger halva sin tjänst på att arbeta med flickans ärende.

## Jämförelse med andra kommuner

Av tabellen går att utläsa att Värnamos placeringskostnader ligger högt jämfört med valda jämförelsekommuner främst på grund av placering på HVB och SiS-institution. 2020 låg Värnamos kommuns placeringar på 1066 kronor per invånare, som går att jämföra med riket i stort på 809 kronor per invånare. Öppenvårdskostnader ligger däremot betydligt lägre; där Värnamos kostnader uppgår till 325 kronor per invånare jämfört med riket där snittet är 675 kronor per invånare. Totalkostnaden för öppenvård och placeringar är högre än i samtliga jämförelsekommuner.

För nyckeltalsinformation - se bilaga.

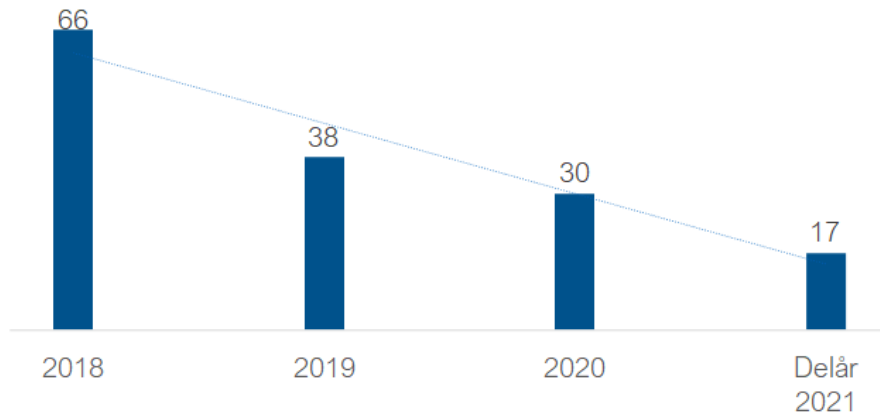
2020



## Medborgarförvaltningens eget stödboende

Medborgarförvaltningens stödboende startade våren 2019 och har sammanlagt 20 stycken lägenheter där ungdomar som blivit beviljad insats kan bo. Innan våren 2019 var det främst ensamkommande ungdomar som placerades där. Vid delår 2021 är sammanlagt elva ungdomar placerade på stödboende och som mest har det var 16 ungdomar placerade samtidigt.

### Antal unika barn ungdomar i vårt eget stödboende/år



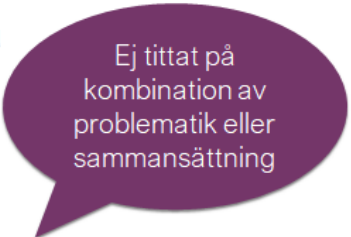
Antalet ungdomar som placerats på stödboendet har minskat allt mer och från början av 2021 till delår 2021 var sammanlagt 17 ungdomar någon gång placerade på stödboendet. Våren 2019 gjordes beräkningen att en plats på stödboendet kostar 838 kronor per dygn, förutsatt att det var full beläggning på stödboendet. Delår 2021 var elva platser upptagna varpå den ekonomiska beräkningen gör att kostnaden hamnar på 1525 kronor per dygn. Som tidigare nämnt är snittkostnaden för medborgarförvaltningens placeringar på externt stödboende 1949 kronor per dygn. Detta gör att medborgarförvaltningens egna stödboende fortfarande är ekonomiskt lönsamt jämfört med att placera ungdomarna på externt stödboende.

Av de elva ungdomar som var placerade vid delår 2021 var tre ensamkommande. Snitttiden för att ha bott på boendet var två år. Två ungdomar var beviljade öppenvårdsinsatser och sex ungdomar beräknades flytta ut inom sex månader. I samtal med sektionschef och gruppleddare så var det två ungdomar som planerade att flytta in under de kommande månaderna.

Under placeringsanalysen har frågan ställts till sektionschef, gruppleddare och socialsekreterare om ungdomen hade kunnat placeras på eget HVB eller stödboende. Bedömningen gjordes att 19 ungdomar som placerats externt skulle kunnat placeras på stödboende och HVB i medborgarförvaltningens regi. Att ha med i beräkningen är dock att det har inte undersökts kombination av problematik eller sammansättning, exempelvis om både killar och tjejer ska bo där

eller lämpligheten att blanda olika ungdomars problematik på boendet. Det som har undersökts är enbart om ungdomen hade kunnat placeras på ett stödboende kombinerat med HVB.

### Ärenden vi bedömer klarat att placera genom eget HVB kombinerat med stödboende 2018-2021



Ej tittat på kombination av problematik eller sammansättning

Antal personer som skulle kunna bo i kombinerat stödboende och HVB:	19 st
Kostnaden personer utifrån deras nuvarande placeringar	26 415 395 kr
Snittkostnad per år/externa kostnader	7 547 256 kr
Snittkostnad per dygn/per person	4 546 kr



# Analys och slutsatser

## Hur många barn placeras externt 2018 till delår 2021 och hur ser utvecklingen ut över tid?

Utifrån det insamlade materialet i denna rapport går det att utläsa att medborgarförvaltningen har ökat antalet barn som placeras sedan 2018 framförallt inom HVB-vård och SiS-institution trots det utvecklingsarbete som pågått parallellt. Samtidigt har antalet barn placerade i konsulentstött verksamhet minskat och några av dessa har övergått till att bli familjehem i kommunens egen regi, vilket är en anledning till att barn placerade i familjehem har ökat senaste året. Sett över tid har antalet barn i familjehem minskat sedan 2018.

Totalt sett har de direkta kostnaderna för externt placerade barn ökat med 43 procent sedan 2018, från ca 17,7 miljoner kronor till 24,9 miljoner kronor 2020. Denna nivå ser ut att hålla i sig även i år.

## Hur behöver kommunen arbeta för att motverka gängkriminalitet?

En stor del av de ökade externa placeringarna bedöms bero på att fler ungdomar placeras utifrån risker kopplade till kriminalitet och denna utveckling ser ut att hålla i sig. Delår 2021 är en tredjedel av placeringskostnaderna för barn placerade på grund av oro för ökad kriminalitet och gängkriminalitet. Majoriteten av dessa ungdomar säger till sina socialsekreterare att de vill lämna sin kriminella bana och vill inte tillbaka till Värnamo. Medborgarförvaltningen behöver arbeta fram en strategi kring hur vi ska arbeta med dessa ungdomar och vuxna på sikt.

## Utveckling av förebyggande arbete

Samtidigt som allt fler ungdomar placeras på grund av kriminalitet finns en risk att det kriminella beteendet faktiskt ökar vid en institutionsplacering vilket gör det än mer angeläget att hitta sätt att förebygga ungdomars utvecklande av ett kriminellt beteende. I detta är kommunens förebyggande arbete av yttersta vikt. Utifrån de stora kostnader som går att utläsa av rapporten behöver resurserna istället riktas mot det förebyggande arbetet för att bryta denna utveckling. Här behövs det undersökas vidare hur detta arbete kan organiseras framåt. Förslagsvis behöver en tjänst ges utrymme och riktas mot att utforma och samordna detta arbete de närmaste åren. I arbetet blir en central del att utveckla samverkan både internt inom kommunen men också externt med andra aktörer såsom polis, region och civilsamhälle. Likaså behöver arbetet pågå riktat mot flera olika åldersgrupper parallellt: till förskolebarn, grundskolebarn och gymnasieungdomar. Samverkan internt mellan skola och socialtjänst har påbörjats redan idag, det behövs dock ytterligare stöd och ledning för att utveckla vidare och skala upp med externa aktörer.

## Hur ser prognosen ut framåt gällande behov av internt stödboende?

Övergången av stödboendet från verksamhet för ensamkommande barn till att också innefatta en bredare målgrupp ser inte ut att ha kunnat skapa den minskning av kommunens kostnader som var tanken. Samtidigt skulle merparten av de barn som placerats inom stödboendet sannolikt behövs placeras externt om vi inte haft ett internt stödboende vilket genomgången i denna rapport visar. Detta hade i sin tur ökat kostnaderna ännu mer och dessutom även ökat riskerna för barnen då det är ett skydd att ha tillgång till nätverket på hemmaplan. Att ha ett stödboende i egen regi ökar förutsättningarna med att jobba med delaktighet och nätverksarbete som är en grundförutsättning i säkerhetsplaneringsarbete. Bor ungdomen på hemmaplan är det möjligt att samtidigt mobilisera och

utveckla det nätverk som finns runt ungdomen med målet att ungdomen ska klara sin tillvaro utan socialtjänstens inblandning.

Vid delår 2021 var det två ungdomar som var beviljade öppenvårdsinsatser, vi ser att det finns möjlighet att utveckla detta samarbete mer för att ungdomarna ska få mer stöd under sin tid på stödboendet, öka kvaliteten på insatsen som ges och snabbare nå målet med placeringen. Detta skulle också kunna innebära en ökad målgrupp för stödboendet då de skulle kunna ta emot ungdomar med mer omfattande behov av stöd.

Samtidigt som placeringsantalet på stödboendet går ned framgår att det fortfarande är lönsamt att bedriva verksamheten jämfört med att placera ungdomarna externt. Ett alternativ om antalet placeringar ändå fortsätter att minska skulle kunna vara att utveckla verksamheten till ett stödboende i kombination med HVB-hem, antingen i egen regi eller tillsammans med någon annan kommun.

## Hur kan vi arbeta för att minska kommunens placeringskostnader?

Parallellt som vi arbetar förebyggande behöver vi utmana vår arbetsmetod och vårt synsätt i hur vi jobbar med de barn och ungdomar där svårigheterna gått så långt att barnen redan är placeringsnära eller behöver placeras. I en betydande andel av underlaget i denna rapport bedöms att placeringstider och risker för barnen hade kunnat minskas om förvaltningen jobbat systematiskt med att säkerhetsplanera tillsammans med barnets familj och nätverk.

Det hade behövts utforskas om nätverket kunnat mobiliserats för att till större del ta ansvar och visa att de kan stötta upp och minska oron för barnet. Det kräver mycket tid, mod och engagemang från socialsekreteraren för att våga lämna över ansvaret till barnets nätverk. Det har inte funnits förutsättningar att jobba på det sättet, både med anledning av den kunskap och kultur som funnits, men till största delen har det inte funnit utrymme för socialsekreteraren att jobba som intensivt. En lyckad säkerhetsplan minskar risken för barnet framåt och kan i bästa fall förebygga ytterligare placeringar.

Slutsatsen blir att kostnaderna hade kunnat minskas med flera miljoner per år om resurser och kunskap att jobba mer med säkerhetsplanering hade funnits.

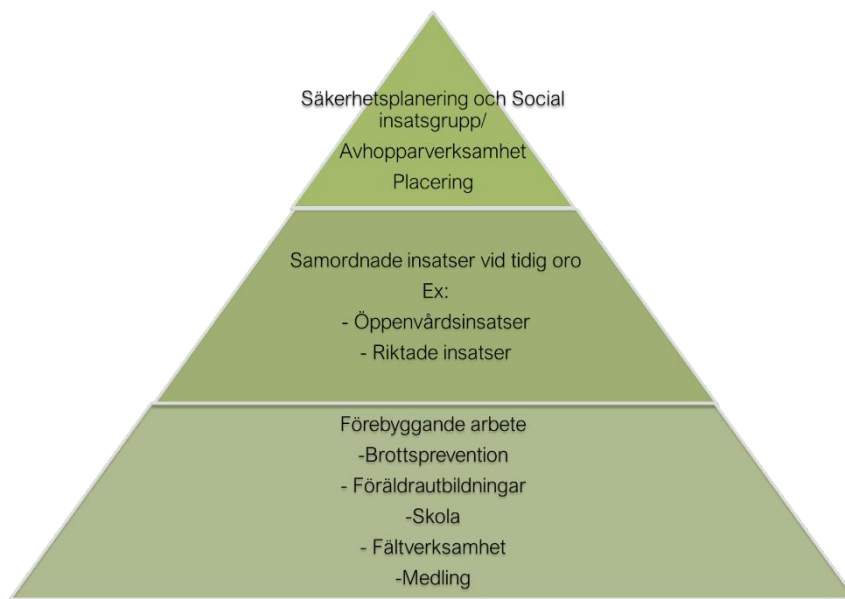
När det gäller föräldrabarnplaceringar bedöms säkerhetsplanering vara en viktig metod men en placering hade ändå varit nödvändig. Däremot hade en säkerhetsplanering ökat chanserna till att familjerna efter hemkomst har ett stöd där också viktiga personer i det privata nätverket är involverade för att långsiktigt öka skyddet för barnet.

I dagens myndighet och öppenvård finns inte resurser att ställa om för detta arbete utan risk för försämrad kvalitet för övriga målgrupper, vilket i sin tur riskerar att öka målgruppen placering nära barn. Därför bedöms det viktigt att på kort sikt tillföra resurser för att på lång sikt minska totalkostnaden för kommunen.

## Sammanfattande slutsatser och förslag på åtgärder

Sammanfattningsvis kan konstateras att kostnader för de externa placeringarna ökat med 43 procent de senaste tre och ett halvt åren och ökningen ser ut att fortsätta. En del av ökningen beror på att fler barn och ungdomar placeras då det finns en koppling till gängkriminalitet. Utifrån den stora ökningen behöver medborgarförvaltningen arbeta fram en strategi för att både förebygga kriminalitet men också hur vi ska arbeta mer strategiskt med avhoppverksamhet. I detta behövs samverkan skalas upp både internt och externt. För att möjliggöra detta utvecklingsarbete föreslås en projektjänst för att få i uppdrag att utveckla och utforma detta arbete.

Förvaltningen behöver arbeta alla tre olika nivåer som illustreras i pyramiden nedan; förebyggande, med individer i riskzonen samt med individer som utvecklat en kriminell livsstil.



Den breda satsningen behöver göras i det förebyggande arbetet och det är där kommunen kan få mest utdelning för de investerade skattepengarna. I dagsläget framgår tvärt emot av rapporten att kommunen lägger mer pengar på att bekosta placeringar än vad kommunen lägger på exempelvis de riktade insatserna. Slutsatsen blir att genom att öka resurserna på förebyggande och riktade insatser kommer kommunen på sikt minska sina placeringskostnader.

#### Förslag:

- **Avsätta utvecklingsmedel till en tjänst för att utveckla förebyggande arbete inom kommunen inom ramen för Tidiga och samordnade insatser (TSI)**
- **Att inom ramen för tjänsten Social insatsgrupp (SIG) fortsätta att utveckla samverkan för individer i riskzonen och avhopparverksamhet**

Medborgarförvaltningens stödboende är fortfarande lönsamt jämfört med att placera på externa stödboenden, dock framgår av rapporten att det finns möjlighet att utveckla samverkan med öppenvården för att på så vis kunna bredda målgruppen.

#### Förslag:

- **Se över hur samverkan mellan öppenvården och stödboendet kan utvecklas.**

Det framgår också att det finns ett behov av att jobba mer strategiskt och intensivt med de barn och unga som riskerar att placeras eller som redan har placerats och slutsatsen är att placeringskostnaderna hade kunnat minskat med flera miljoner per år om det hade funnit ökade resurser att jobba intensivt med denna målgrupp. I dagsläget finns inte tillräckligt med resurser för att jobba så intensivt som denna metod kräver.

**Förslag:**

- **Att inhämta erfarenhet från andra kommuner kring hur de arbetar med säkerhetsplanering och säkerhetsteam och komma med förslag på hur arbetet skulle kunna organiseras och ledas under en införandeperiod.**
- **Att tillsätta resurser motsvarande fyra tjänster för att jobba med säkerhetsplanering enligt Signs of Safety under tre år och under tiden utveckla och komma med förslag på hur detta arbete ska organiseras långsiktigt.**

**Förbättringar i att följa upp placerade barn**

Slutligen görs slutsatsen att den information som framkom av intervjuerna med ungdomarna var mycket värdefullt för att förbättra insatserna till de placerade barnen. Barn och ungdomars delaktighet behöver öka. De har många viktiga åsikter och idéer att ge till socialtjänsten, både de barn som är aktuella för utredning eller öppenvårdsinsatser och de barn som är placerade.

**Förslag:**

- **Att årligen intervjua minst åtta placerade barn och ungdomar och redovisa till nämnd och medarbetare.**
- **Att årligen intervjua barn och ungdomar som beviljats öppenvårdsinsatser och att sektionen barn och unga myndighet återkopplar till ledningen hur det ska gå till.**
- **Att ge arbetsgrupperna i uppdrag att återrapportera hur de ska öka barn och ungdomars delaktighet och förståelse till placeringen.**

Under arbetet med denna placeringsanalys framkommer stora svårigheter att följa förvaltningens kostnader på individnivå gällande externa placeringar. En förbättringsåtgärd vore därför framåt att säkerställa att kostnader kan följas systematiskt.

De stödboendeträffar som redan genomförs varje kvartal är viktiga och kan systematiseras ytterligare genom gemensam dokumentation av träffarna. Det framkommer under insamlandet av informationen att dubbelarbete sker samtidigt som det finns risk att viktig information går förlorad.

**Förslag:**

- **Arbeta fram dokumentmallar för att systematiskt kunna följa och kvalitetssäkra förvaltningens arbete med placerade barn och ungdomar.**

## Bilaga 1: Intervjufrågor till ungdomar

- Vad är anledningen till att du är placerad?
- Känner du att du har varit delaktig i din planering/placering?
- Hur tycker du att kontakten med socialtjänsten har varit? Bra/dåligt?
- Beskriv någon händelse/socialsekreterare som var bra?
- Vad tycker du om att du blev placerad? Hade vi kunnat gjort något annorlunda innan och i samband med placeringen?
- Finns det viktiga vuxna runt dig som skulle kunnat vara till mer hjälp?
- Hur har kontakten sett ut mellan dig och dina föräldrar under placeringen?
- Har du haft kontakt med dina föräldrar i den utsträckning som du själv har velat?
- Om du hade fått hjälpt på bästa sätt under din uppväxt, vad hade vi/andra gjort då (t.ex. socialtjänsten/skolan/föräldrarna)?
- Vart ser du dig själv om fem år?
- Är det något jag inte frågat om som du tycker är viktigt eller som du vill berätta om?

## Bilaga 2: Kostnad HVB-hem barn och unga, kr/inv

Bruttokostnad minus interna intäkter och försäljning till andra kommuner och regioner för HVB-hemsvård för barn och unga, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Avser placeringar med stadigvarande dygnetruntvistelse på hem för vård eller boende (HVB) enligt SoL respektive LVU som drivs av kommun, bolag, förening, samfällighet etc. Här ingår också de särskilda ungdomshemmen med Statens institutionsstyrelse (SiS) som huvudman. Även placeringar i familjehem med tillstånd för HVB redovisas här. Här redovisas även lokalkostnader som har uppstått utan att verksamhet har bedrivits i lokalerna. Om någon familjemedlem varit placerad tillsammans med ett barn/ungdom redovisas kostnaden för familjemedlemmen här. Avser samtlig regi. Källa: SCB:s Räkenskapssammandrag.

ID: N33007

Typ: Kommun

Publiceringsvecka: v35 2021

Preliminära uppgifter publiceras: v14 2021

Avser år: 2020

## Kostnad familjehemsvård barn och unga, kr/inv

Bruttokostnad minus interna intäkter och försäljning till andra kommuner och regioner för familjehemsvård barn och unga, dividerat med antal invånare i kommunen den 31/12. Avser placeringar med stadigvarande dygnetruntvistelse i familjehem (inklusive nätverksamhet) samt tillfälliga placeringar i jourhem enligt SoL eller LVU. Om någon familjemedlem varit placerad tillsammans med ett barn/ungdom redovisas kostnaden för familjemedlemmen här. Avser samtlig regi. Källa: SCB:s Räkenskapssammandrag.

ID: N33008

Typ: Kommun

Publiceringsvecka: v35 2021

Preliminära uppgifter publiceras: v14 2021

Avser år: 2020

## Kostnad öppna insatser barn och unga, kr/inv

Bruttokostnad minus interna intäkter och försäljning till andra kommuner och regioner för öppna insatser barn och unga, dividerat med antal invånare totalt 31/12. Avser individuellt behovsprövad öppen vård samt övriga insatser för barn och unga. Avser samtlig regi. Källa: SCB:s Räkenskapssammandrag.

ID: N33009

Typ: Kommun

Publiceringsvecka: v35 2021

Preliminära uppgifter publiceras: v14 2021

Avser år: 2020